

CRNA GORA
KOMISIJA ZA HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

GENERALNI PLAN
KONTROLA ZA 2013.
GODINU

Podgorica, oktobar 2012. godine

SADRŽAJ

1. Ovlašćenja i odgovornosti Komisije za hartije od vrijednosti	2
2. Ciljevi i principi nadzora učesnika na tržištu hartija od vrijednosti.....	3
3. Vrste kontrole	4
4. Cilj donošenja Generalnog plana kontrola	5
5. Rezultati rada	5
6. Osnov pokretanja kontrole	5
7. Kontrolori Komisije	6
8. Kategorije učesnika na tržištu hartija od vrijednosti	6
9. Kontrola poslovanja ovlašćenih učesnika (brokersko-dilerska društva).....	7
10. Kontrola poslovanja berze	8
11. Kontrola poslovanja Centralne Depozitarne Agencije	9
12. Kontrola poslovanja otvorenih i zatvorenih investicionih fondova.....	10
13. Kontrola dobrovoljnih penzionih fondova.....	11
14. Kontrola kastodi banaka i depozitara.....	12
15. Kontrola dostavljanja finansijskih izvještaja emitenata hartija od vrijednosti	13
16. Izvještavanje o kontrolama.....	14
17. Nalazi kontrole kao polazni osnov za kontrolne aktivnosti u narednoj godini	14

1. OVLAŠĆENJA I ODGOVORNOSTI KOMISIJE ZA HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

Komisija za hartije od vrijednosti Crne Gore (u daljem tekstu Komisija) je nezavisno regulatorno tijelo, ovlašćeno prema Zakonu o hartijama od vrijednosti ("Sl. list RCG", br. 59/00, 10/01, 43/05, 28/06, "Sl. list Crne Gore", br. 53/09, 73/10, 40/11) za regulaciju i nadzor tržišta hartija od vrijednosti. U okviru svojih nadležnosti Komisija je odgovorna za:

- donošenje pravila za sprovođenje Zakona o hartijama od vrijednosti, Zakona o investicionim fondovima, Zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima i Zakona o preuzimanju akcionarskih društava, u slučajevima kada je na to ovlašćena samim zakonom.
- nadzor nad sprovođenjem propisa kojima se reguliše poslovanje sa hartijama od vrijednosti.
- izdavanje odobrenja za javne emisije akcija i dugoročnih/kratkoročnih dužničkih hartija od vrijednosti, za registraciju svih emisija hartija od vrijednosti, čija se prodaja ne vrši putem javne ponude i odobrava prospekt za javno izdavanje kratkoročnih dužničkih hartija od vrednosti, osim državnih zapisa.
- izdavanje dozvola za rad učesnicima na tržištu hartija od vrijednosti, odnosno ovlašćenim učesnicima, društvima za upravljanje, investicionim fondovima, dobrovoljnim penzionim fondovima, berzi, Centralnoj Depozitarnoj Agenciji i kastodi i depozitarnim bankama.
- vršenje kontinuiranog nadzora i kontrole poslovanja lica koja profesionalno obavljaju poslove sa hartijama od vrijednosti, sa ciljem da promoviše i podstakne visoke standarde zaštite investitora i integriteta tržišta.
- preduzimanje mjera, koje uključuju suspenziju i oduzimanje dozvole za rad, kada utvrdi nezakonnosti i nepravilnosti u radu učesnika na tržištu hartija od vrijednosti i fizičkih lica koja se profesionalno bave poslovima sa hartijama od vrijednosti. Komisija u svakom pojedinačnom slučaju ocjenjuje koja je mjera adekvatna za učinjenu nepravilnost ili nezakonitost.
- podnošenje prijedloga za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom organu za prekršaje kada utvrdi postojanje bića prekršaja.
- podnošenje krivičnih prijava i obavješćavanje nadležnih državnih organa o postojanju elemenata bića krivičnog djela, kada u vršenju poslova iz svoje nadležnosti dođe do podataka koji ukazuju na postojanje krivičnog djela.

2. CILJEVI I PRINCIPI NADZORA UČESNIKA NA TRŽIŠTU HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

U opštem smislu, nadzorom učesnika na tržištu provjerava se usaglašenost poslovanja učesnika na tržištu hartija od vrijednosti sa zakonskom i podzakonskom regulativom u ovoj oblasti.

Efikan sistem nadzora zahtijeva da stručni saradnici razviju i očuvaju temeljno razumijevanje poslovanja individualnih učesnika na tržištu, njihovih grupa i tržišta u cjelini, fokusirajući se na efikasno funkcionisanje tržišta, sprječavanje sistemskog rizika, zaštitu investitora, stabilnost finansijskog sistema, transparentnost i čuvanje poslovne tajne. U ostvarenju ove funkcije neophodno je poštovati sljedeće principe:

- moralnost;
- pravednost;
- stručnost;
- racionalnost;
- sistematičnost;
- tačnost;
- zakonitost;
- blagovremenost;
- preciznost u prepoznavanju zakonitosti i tačnost opisivanja radi kvalitetnog preduzimanja mjera;
- rješavanje istih situacija na isti način;
- nepristrasnost;
- službena pismenost;
- nesebičnost pri radu u radnim grupama;
- visoka obaviještenost o dešavanjima na tržištu.

---

3. VRSTE KONTROLE

U skladu sa Pravilima o kontroli poslovanja sa hartijama od vrijednosti ("Sl. list RCG", br. 28/07 i "Sl. list CG", 19/12) Komisija vrši neposredne i posredne kontrole, lica kojima izdaje dozvolu za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti.

Neposredne kontrole su kontrole koje vrše kontrolori komisije u prostorijama kontrolisanog lica ili drugog lica od koga se opravdano očekuje da može pribaviti podatke i činjenice u vezi sa kontrolom, uvidom u registre, druge evidencije, poslovne knjige i drugu dokumentaciju koja se odnosi na predmet kontrole.

Cilj neposredne kontrole je da kontrolori Komisije, na licu mjesta, kroz lični kontakt sa odgovornim licima u kontrolisanom licu, uzimanjem izjava na zapisnik, neposrednim vršenjem uvida u poslovnu dokumentaciju, utvrde da li kontrolisano lice u vezi sa predmetom kontrole postupa u skladu sa propisima kojima je regulisano poslovanje sa hartijama od vrijednosti.

Posredna kontrola se sprovodi u prostorijama Komisije i obuhvata:

- redovno praćenje i analiziranje finansijskog stanja pojedinih učesnika na tržištu hartija od vrijednosti, preko izvještaja o poslovanju, statističkih izvještaja i drugih odgovarajućih informacija, uključujući i javno dostupne informacije;
- praćenje pitanja koja zahtijevaju dodatnu pažnju, procjenu rizika razvoja, identifikaciju prioriteta i obima daljeg rada; i
- pripremnu fazu za određivanje prioriteta i obima neposredne kontrole.

Komisija sprovodi posrednu kontrolu pregledom:

- dnevnih izvještaja;
- izvještaja dostavljenih po potrebi radi pribavljanja podataka za kvalitetno i pravovremeno postupanje;
- periodičnih izvještaja;
- godišnjeg izvještaja sa odgovarajućim finansijskim iskazima;
- izvještaja pribavljenih po drugom osnovu.

Komisija, u skladu sa nadležnostima utvrđenim Zakonom o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, vrši nadzor nad sprovođenjem ovog zakona kod lica kojima izdaje dozvolu za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti. U skladu sa tim, sprovodi neposredne i posredne kontrole, koje za predmet imaju postupanje kontrolisanog lica po Zakonu o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i internom aktu o analizi rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

---

4. CILJ DONOŠENJA GENERALNOG PLANA KONTROLA

Osnovni cilj donošenja Generalnog plana kontrola u 2013. godinu je racionalno i ekonomično upravljanje resursima, prije svega kadrovskim i materijalnim, u cilju postizanja produktivnih rezultata i prepoznavanja određenih tema za kontrole na osnovu rizika koji mogu nastati u razvoju ukupnog ekonomskog tržišta, a posebno tržišta hartija od vrijednosti.

---

5. REZULTATI RADA

Kontrole koje sprovodi Komisija imaju *direktne* i *indirektne efekte*.

Direktni efekti se ogledaju kroz broj izvršenih kontrola i kvalitet i efekat preduzetih mjera u postupku kontrole i primjenu zakonskih propisa u cilju zaštite investitora, obezbijedivanja efikasnog i transparentnog tržišta i smanjenja sistemskog rizika.

Indirektni efekti su teže mjerljivi i kao takvi se ne mogu precizno kvantifikovati, ali se mogu prepoznati. Indirektni efekti su: povećanje poslovne discipline, zaštita investitora, unaprijeđenje transparentnosti, doprinos eliminaciji biznis barijera, obezbijedenje primjene koncepta jednakosti tretmana, dovođenje vremena kontrole u granice potrebnog bez negativnog uticaja na kontinuitet u radu kontrolisanog lica.

---

6. OSNOV POKRETANJA KONTROLE

Kontrolu poslovanja učesnika na tržištu hartija od vrijednosti Komisija vrši: po sopstvenoj inicijativi, na inicijativu člana Komisije, na predlog vlasnika hartije od vrijednosti, potencijalnog investitora u hartije od vrijednosti, berze, Centralne Depozitarne Agencije, učesnika na tržištu hartija od vrijednosti ili na zahtjev drugog nadležnog organa, organizacije, udruženja ili po prijavi građana.

Komisija može vršiti kontrolu poslovanja učesnika na tržištu hartija od vrijednosti i na osnovu prijedloga inostranih institucija nadležnih za nadzor tržišta hartija od vrijednosti. Ovakav vid saradnje se odvija na osnovu članstva Komisije u Međunarodnom udruženju Komisija za hartije od vrijednosti (IOSCO) kao i na osnovu sporazuma o saradnji čiji je Komisija potpisnik .

---

7. KONTROLORI KOMISIJE

Za sprovođenje kontrole Komisija ovlašćuje određeno lice – kontrolora. Kontrolori su: Članovi Komisije, lica stalno zaposlena u Komisiji sa odgovarajućom stručnom kvalifikacijom i, izuzetno, druga lica koja Komisija odredi.

---

8. KATEGORIJE UČESNIKA NA TRŽIŠTU HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Prema Generalnom planu kontrola za 2013. godinu, učesnici na tržištu hartija od vrijednosti su raspoređeni u sljedeće kategorije:

- ovlašćeni učesnici (brokersko- dilerska društva);
- berza;
- Centralna Depozitarna Agencija;
- investicioni fondovi (otvoreni i zatvoreni) i društva za upravljanje investicionim fondovima;
- dobrovoljni penzioni fondovi i društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima;
- kastodi banke i depozitari;
- emitenti hartija od vrijednosti.

9. KONTROLA POSLOVANJA OVLAŠĆENIH UČESNIKA (BROKERSKO-DILERSKA DRUŠTVA)

U poslovanju ovlašćenih učesnika Komisija u okviru svojih nadležnosti kontroliše naročito:

- primjenu zakona, pravila i uputstava Komisije i pravila i drugih akata ovlašćenih učesnika;
- izvještaje o poslovanju ovlašćenih učesnika (periodične i godišnje);
- obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti uopšte ili sa pojedinim hartijama od vrijednosti;
- postupanje sa hartijama od vrijednosti koje su u vlasništvu klijenta u odnosu na nalog klijenta;
- postupanje po nalogima klijenata u skladu sa pravilima;
- vođenje knjige naloga i drugih evidencija;
- obavještavanje klijenta o poslu sklopljenom po njegovom nalogu;
- mogući konflikt interesa sa klijentom;
- organizaciju i unutrašnje poslovanje ovlašćenog učesnika;
- primjenu principa interne kontrole
- zaštitu računa klijenata od blokade;
- poslovanje na margini;
- elektronsko (on-line) trgovanje;
- ispunjavanje uslova za dobijanje dozvole za rad;
- postupanje ovlašćenih učesnika po Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

---

10. KONTROLA POSLOVANJA BERZE

U poslovanju berze Komisija kontroliše naročito:

- primjenu zakona, pravila i uputstava Komisije i pravila i drugih akata berze;
- izvještaje o poslovanju berze (periodične i godišnje);
- ostvarenu trgovinu hartija od vrijednosti uopšte ili sa pojedinim hartijama od vrijednosti na berzi;
- postupanje sa podnijetim zahtjevima za prijem i prestanak članstva na berzi;
- postupanje sa podnijetim zahtjevima za prijem na listing berze, o prijemu hartija od vrijednosti na listing berze i skidanju hartije od vrijednosti sa listinga berze;
- način sprovođenja bilo koje aktivnosti berzanskog poslovanja;
- organizaciju i unutrašnje poslovanje berze;
- berzanski elektronski sistem trgovanja;
- elektronsku (on-line) trgovinu;
- radno vrijeme i kalendar neradnih dana;
- zakonitost određenih transakcija;
- postupanje berze po Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

---

11. KONTROLA POSLOVANJA CENTRALNE DEPOZITARNE AGENCIJE

U poslovanju Centralne Depozitarne Agencije Komisija kontroliše naročito:

- primjenu zakona, pravila i uputstava Komisije i pravila i drugih akata Centralne Depozitarne Agencije;
- izvještaje o poslovanju CDA (periodične i godišnje);
- otvaranje računa hartija od vrijednosti;
- registraciju hartija od vrijednosti;
- obavljanje poslova kliringa i saldiranja transakcija sa hartijama od vrijednosti;
- prenos vlasništva nad hartijama od vrijednosti;
- postupanje sa podnijetim zahtjevima za prijem i prestanak članstva u Centralnoj Depozitarnoj Agenciji;
- obavljanje drugih poslova sa dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti;
- obračun i naplatu provizija i drugih naknada;
- organizaciju i unutrašnje poslovanje;
- softverska rješenja u okviru Informacionog sistema
- vođenje i ažuriranje poslovne evidencije;
- postupanje CDA po Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

12. KONTROLA POSLOVANJA OTVORENIH I ZATVORENIH INVESTICIONIH FONDOVA

Kontrolom društava za upravljanje investicionim fondovima, otvorenih fondova, zatvorenih fondova i depozitarnih banaka Komisija utvrđuje naročito:

- primjenu zakona, pravila i uputstava Komisije i pravila i drugih akata zakonitost društava za upravljanje, otvorenih investicionih fondova i zatvorenih investicionih fondova;
- izvještaje o poslovanju društava za upravljanje, otvorenih fondova i zatvorenih fondova;
- praćenje ugovornih obaveza između depozitara i društava za upravljanje;
- tačnost i način obračuna vrijednosti imovine zatvorenih fondova, obračuna neto vrijednosti imovine zatvorenih fondova i vrijednosti imovine po akciji zatvorenih i otvorenih fondova, kao i obračun naknada;
- pridržavanja propisanih ograničenja ulaganja imovine otvorenih fondova;
- praćenje izvršenja transakcija i provjera datuma sticanja i prodaje hartija od vrijednosti;
- praćenje kadrovske osposobljenosti društava za upravljanje u skladu sa zakonom;
- ispunjenost uslova za osnivanje i poslovanje društava za upravljanje, otvorenih fondova i zatvorenih fondova.
- postupanje po Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

---

13. KONTROLA DOBROVOLJNIH PENZIONIH FONDOVA

Kontrolom dobrovoljnih penzionih fondova, društava za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima i kastodi banaka u vezi poslova dobrovoljnih penzionih fondova, Komisija utvđuje naročito:

- primjenu zakona, pravila i uputstava Komisije i pravila i drugih akata zakonitost društava za upravljanje i dobrovoljnih penzionih fondova
- izvještaje o poslovanju društava za upravljanje i dobrovoljnih penzionih fondova
- praćenje poslova čuvanja imovine penzionog fonda, namirenja i vlasništva nad hartijama od vrijednosti;
- praćenje ugovornih obaveza između kastodija i društava za upravljanje;
- tačnost i način obračuna vrijednosti imovine penzionog fonda, obračuna neto vrijednosti imovine, vrijednosti obračunske jedinice i prinosa penzionog fonda, kao i svih naknada;
- pridržavanja propisanih ograničenja ulaganja imovine penzionog fonda;
- praćenje izvršenja transakcija i provjera datuma sticanja i prodaje hartija od vrijednosti;
- praćenje kadrovske osposobljenosti društava za upravljanje u skladu sa zakonom;
- ispunjenost uslova za osnivanje i poslovanje društava za upravljanje, otvorenih fondova i zatvorenih fondova;
- postupanje po Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

14.KONTROLA KASTODI BANAKA I DEPOZITARA

U poslovanju kastodi banaka i depozitara Komisija u okviru svojih nadležnosti kontroliše naročito:

- primjenu zakona, pravila i uputstava Komisije i pravila i drugih akata;
- obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti uopšte ili sa pojedinim hartijama od vrijednosti;
- postupanje sa hartijama od vrijednosti koje su u vlasništvu klijenta u odnosu na nalog klijenta;
- postupanje po nalogima klijenata u skladu sa pravilima
- držanje novčanih sredstava klijenata;
- vođenje knjige naloga i drugih evidencija;
- obavještanje klijenta o poslu sklopljenom po njegovom nalogu;
- izbjegavanje konflikta interesa sa klijentom;
- organizaciju i unutrašnje poslovanje;
- primjenu principa interne kontrole;
- zaštitu računa klijenata od blokade;
- ispunjavanje uslova za dobijanje dozvole za rad.

15. KONTROLA DOSTAVLJANJA FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA EMITENATA HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Emitenti hartija od vrijednosti sačinjavaju i dostavljaju Komisiji kvartalne i godišnje izvještaje, u pisanom i elektronskom obliku, na obrascima koje utvrđuje Komisija i objavljuje na svojim internet stranicama.

Izvještaji koji emitenti hartija od vrijednosti dostavljaju su:

- tromesečni izvještaj (za period 01.01-31.03 tekuće godine)
- šestomjesečni izvještaj (za period 01.01-30.06. tekuće godine)
- devetomjesečni izvještaj (za period 01.01-30.09. tekuće godine)
- godišnji izvještaj i nalaz revizora (za period 01.01.do 31.12)

Tromjesečni, šestomjesečni i devetomjesečni izvještaji dostavljaju se Komisiji u roku od 30 dana od isteka perioda na koji se izvještaj odnosi.

Godišnji izvještaji dostavljaju se Komisiji najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.

Izvještaji nezavisnog revizora dostavljaju se Komisiji najkasnije do 30. juna tekuće za prethodnu godinu.

Komisija vrši kontrolu dostavljanja navedenih izvještaja najmanje pet puta godišnje.

---

16. IZVJEŠTAVANJE O KONTROLAMA

Izrada izvještaja o izvršenoj kontroli je sastavni dio procesa kontrole i predstavlja osnovu za donošenje zaključaka u vezi sa kontrolom. Izvještaji se pripremaju za svaku kontrolu pojedinačno i elaboriraju se na sjednici Komisije. Ovakav način poslovanja omogućava efikasno praćenje izvršenih kontrola u skladu sa Generalnim planom kontrola.

O mjerama preduzetim u toku vršenja kontrole, Komisija vodi posebnu evidenciju. Detaljan pregled kontrolnih aktivnosti Komisije je prikazan u Godišnjem izvještaju o stanju na tržištu hartija od vrijednosti i radu Komisije za hartije od vrijednosti koji se, nakon usvajanja od strane Skupštine Crne Gore, objavljuje na web stranicama Komisije. Pomenuti izvještaji sadrže i informacije o obavještenjima koja je Komisija uputila nadležnim institucijama, kao i informacije o kontrolama koje je Komisija sprovedila u saradnji sa drugim institucijama.

---

17. NALAZI KONTROLE KAO POLAZNI OSNOV ZA KONTROLNE AKTIVNOSTI U NAREDNOJ GODINI

Generalni plan kontrola je koncipiran na način da pomogne razvijanje kontrolne funkcije Komisije i zasnovan je na principu efikasne upotrebe resursa, temeljne pokrivenosti tržišta i adekvatne kontrole. Generalni plan predstavlja polaznu osnovu za planiranje kontrola i definisanje kontrolisanih oblasti i kao takav predstavlja dinamično sredstvo koje se ažurira i prilagođava razvojnim i promjenljivim okolnostima u kojima se sprovodi kontrolna funkcija Komisije.

U toku vršenja svojih funkcija, kontrolori Komisije imaju proaktivan stav u praćenju i evidentiranju potencijalnih unaprjeđenja u procesu sprovođenja kontrole, koja mogu biti osnov za ažuriranje Generalnog plana kontrola za narednu godinu.

Pregled planiranih neposrednih kontrola u 2013. godini

Ovlašćeni učesnici

U toku 2013. godine će biti sprovedene najmanje tri neposredne kontrole poslovanja svakog ovlašćenog učesnika. Predmet planiranih neposrednih kontrola će biti:

1. postupanje ovlašćenih učesnika po nalogima klijenata,
2. postupanje ovlašćenih učesnika sa svojim i novčanim sredstavima klijenata,
3. kontrola podataka sadržanih u periodičnim i godišnjim izvještajima,
4. postupanje zaposlenih kod ovlašćenog učesnika, koji za svoj račun obavljaju transakcije kupoprodaje hartija od vrijednosti,
5. postupanje ovlašćenih učesnika po Zakonu o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i internom aktu o analizi rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma.
6. postupanje ovlašćenih učesnika u poslovanju na margini.

Berza

Kada je pitanju poslovanje berze planirane su najmanje dvije neposredne kontrole sa ciljem utvrđivanja postupanja berze po:

1. pravilima o poslovanju berze i pravilniku o kotaciji,
2. Zakonu o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i internom aktu o analizi rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

Centralna Depozitarna Agencija

U toku 2013. godine planirane su najmanje dvije neposredne kontrole poslovanja Centralne Depozitarne Agencije sa ciljem utvrđivanja postupanja CDA po:

1. Pravilima CDA,
3. Zakonu o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i internom aktu o analizi rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

Investicioni fondovi i društva za upravljanje investicionim fondovima.

U toku 2013. godine je planirana najmanje jedna kontrola poslovanja svakog društva za upravljanje investicionim fondom sa ciljem utvrđivanja postupanja društava u skladu sa obavezama po pravilima poslovanja.

Dobrovoljni penzioni fondovi i društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima

U toku 2013. godine je planirana najmanje jedna kontrola poslovanja svakog društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondom sa ciljem utvrđivanja postupanja društava u skladu sa obavezama po pravilima poslovanja.

Kastodi banke i depozitari

U toku 2013. godine je planirana najmanje jedna kontrola poslovanja svake kastodi banke i depozitara sa ciljem utvrđivanja postupanja u skladu sa obavezama po pravilima poslovanja.